

JOODS EDUCATIEF CENTRUM 'CRESCAS'

JAARVERSLAG 2012

Bestuursverslag

Het jaar 2012 was voor Crescas het jaar waarin het eerder genomen besluit om een deel van ons programma digitaal aan te bieden, gestalte kreeg. Begin september werden de eerste digitale cursussen online gezet. Als kennisinstituut voldoen wij hiermee ruimschoots aan de eisen die de huidige tijd stelt aan instituten als het onze, aan nieuwe methoden van kennisoverdracht.

Het bestuur van Stichting Joods Educatief Centrum Crescas bestond in 2012 uit:

dr. Emile Schrijver, *voorzitter*
mevrouw Flora Vuijsje-Polak, *secretaris*
mr. Fred Ensel, *penningmeester*
mr. Leo Frijda, *lid*
drs. Lex Kan, *lid (vanaf 6 december 2012)*
drs. Ewoud Sanders, *lid (tot 12 mei 2012)*
mevrouw Chantal Suissa-Runne, *lid*

De bestuursleden vormen tevens het bestuur van Stichting Vrienden van het Joods Educatief Centrum Crescas.

In het verslagjaar is het bestuur vijf maal in vergadering bijeen geweest, te weten op 18 maart, 25 juni, 5 juli, 16 oktober en 6 december.

In alle vergaderingen is het bovengenoemde te creëren digitale lespakket het belangrijkste onderwerp van gesprek geweest. Besloten werd om hieraan hoge prioriteit te geven.

dr. E.G.L. Schrijver, *voorzitter*

INLEIDING

Woensdag 3 februari 1999 zaten beide oprichters, Andreas Dessaur z.l. en Joop Al z.l., samen met één van de leden van het eerste bestuur, Jitsgak Moëd z.l., bij notaris IJsbrant Spier en ondertekenden daar de oprichtingsakte van Stichting Joods Educatief Centrum Crescas. Op 10 oktober van hetzelfde jaar werden de eerste openbare lessen gegeven en werden de plannen voor de eerste studiejaren ontvouwd.

In 2012 bestond Crescas dus 13 jaar.

Een Joodse jongen wordt op zijn 13e bar mitswa (letterlijk: zoon van het gebod). Hij telt vanaf dat moment mee voor het minjan (quorum van 10, nodig voor het houden van een volledige gebedsdienst), op zijn 13e neemt hij zijn plaats in binnen de Joodse gemeenschap.

Ons educatief centrum heeft zijn plaats in de Joodse gemeenschap al eerder ingenomen. Crescas is al een aantal jaren een niet meer weg te denken factor in Joods Nederland. Onze activiteiten zijn in de loop der jaren sterk uitgebreid, zoals u in dit verslag over 2012 kunt lezen. Onze doelstelling, zoals die in de oprichtingsakte is opgenomen, is echter onveranderd:

'... de overdracht van Joodse kennis en vaardigheden aan Joden, al dan niet behorend tot enig

kerkgenootschap; het behoud en het verhogen van Joodse kennis en vaardigheden, en het versterken van de Joodse identiteit binnen de Joodse gemeenschap in de meest ruime zin.'

Bij het ontwikkelen van ons lesprogramma en het plannen van onze overige activiteiten houden wij de blik steeds op de toekomst gericht. E-learning, zo is onze overtuiging, zal een steeds belangrijker aanvulling vormen op de traditionele, klassikale manier van lesgeven. E-learning maakt het voor de gebruiker mogelijk een cursus, een lezing of een debat te volgen zonder dat hij of zij gebonden is aan plaats of tijd. In 2012 lanceerden wij daarom onze eerste twee digitale cursussen. De eerste van een digitaal lespakket waar wij de komende jaren aan zullen bouwen.

Met dit verslag hopen wij u een goed en volledig beeld te geven van alle activiteiten in 2012. Wij hopen dat u het met plezier zult lezen.

Michel Waterman, directeur

DE MENSEN ACHTER CRESCAS

Bestuur

Crescas is een stichting en heeft een bestuur. Zoals statutair is vastgelegd, vormt het bestuur een afspiegeling van de Joodse gemeenschap. Een deel van de bestuurders is lid van een orthodox-Joodse gemeente, een deel is lid van een liberaal-Joodse gemeente, en een deel is niet gebonden aan enig Joods kerkgenootschap.

De bestuursleden van 'Stichting Joods Educatief Centrum Crescas' zijn tevens bestuurder van onze vriendenstichting, 'Stichting Vrienden van het Joods Educatief Centrum Crescas'. Het bestuur heeft in het verslagjaar vijf maal vergaderd.

In 2012 hadden de volgende personen zitting in het bestuur:

dr. Emile Schrijver, *voorzitter*
mevrouw Flora Vuijsje-Polak, *secretaris*
mr. Fred Ensel, *penningmeester*
mr. Leo Frijda, *lid*
drs. Lex Kan, *lid (vanaf 6 december 2012)*
drs. Ewoud Sanders, *lid (tot 12 mei 2012)*
mevrouw Chantal Suissa-Runne, *lid*

Kantoor

Crescas heeft twee personeelsleden, een office manager en een directeur. De office manager, Channa Boerboom-Obstfeld, werkt part time (65%), de directeur, Michel Waterman, werkt full time.

Raad van advies

De Raad van Advies (RvA) is ooit ingesteld als adviescollege voor het bestuur. Al vrij snel is de adviestaak verschoven en is de RvA een klankbord geworden voor de directeur. De RvA adviseert met name over het samenstellen van het lesprogramma.

Ook de RvA is pluriform samengesteld, met leden van orthodox-Joodse gemeenten, leden van liberaal-Joodse gemeenten en ongebondenen.

In 2012 bestond de Raad van Advies uit:

prof. dr. Ido Abram
dr. Bloeme Evers-Emden
mevrouw Petra Katzenstein
drs. Hans de Vries
prof. dr. Irene Zwiep

Vrijwilligers en stagiaires

Vele handen maken licht werk. Ook in 2012 konden wij voor allerlei werkzaamheden, op kantoor of 'in het veld', een beroep doen op een team vrijwilligers en stagiaires. Sommigen assisteren ons op een vaste dag of dagdeel per week op kantoor, anderen zijn vrijwel altijd op oproep beschikbaar. Wij zijn hen veel dank verschuldigd, zonder hen waren veel klussen niet geklaard.

In 2012 waren voor Crescas actief: **Reina ter Burg, Marianne Cohen, Valentijn van Ekris, Leo van Geuns, Cher Guldemond, Anne-Maria van Hilst, Ellen Jensen, Raya Lichansky, Katrien Lievens, Emma Rabbie** en **Eva van Sonderen**.

TRADITIONEEL AANBOD

De activiteiten van Crescas zijn in te delen in twee categorieën. In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van ons traditionele aanbod: cursussen, lezingen, workshops en meer, in een 'live' omgeving, een klaslokaal, een theater, etc.

Naast dit traditionele aanbod hebben wij een scala aan digitale activiteiten: kennis vergaren en leren via desktop, laptop, tablet of smart phone. Hierover leest u meer in het volgende hoofdstuk.

Cursusprogramma

Ons cursusjaar is een mix van het academische jaar en het Joodse jaar. De eerste cursussen beginnen ofwel na de zomervakanties of na de Joodse feestdagen in het najaar. We sluiten het jaar af als de zomervakanties gaan beginnen.

In één kalenderjaar werken we dan ook met twee cursusprogramma's, in 2012 het programma 2011/2012 en het programma 2012/2013.

Vrijdag 20 juli 2012 werd het nieuwe cursusprogramma gepubliceerd. Vanaf die datum stond het online op crescas.nl en werden de inschrijvingen opengesteld. De week daarop rolde het hard copy cursusprogramma van de persen: een kleurrijk boekje van 36 pagina's op A5-formaat. Dit cursusboekje werd op 26 juli verstuurd naar alle belangstellenden in ons adressenbestand, ruim 2500 adressen. En begin september ontvingen alle lezers van de Benjamin het boekje als bijlage bij het Rosj Hasjana-nummer van dit blad.

Cursussen, lezingen en workshops in 2012

In 2012 gingen de volgende cursussen, lezingen, workshops en themazondagen van start die werden gepubliceerd in het cursusprogramma 2011/2012:

- **Kosjer koken**, workshop Thaise keuken
- docent Yvonne van Gelder
- **Cursus 3500 Jaar Joodse geschiedenis** (4 modules) – docent Bart Wallet
- **Themazondag Joods leven en Halacha**
- docent Leo Mock
- **Cursus Sjier Hasjieriem**
- docent Michael Bloemendal
- **Cursus Leonard Bernstein**, zijn jodendom en zijn muziek – docent Jules van Hessen
- **Kosjer koken**, workshop Sjawoe'ot-recepten
- docent Yvonne van Gelder
- **Crash Course Ivriet, beginners**
- docent Danielle van den Bos
- **Crash Course Ivriet, licht-gevorderden**
- docent Efrat Lavon
- **Crash Course Ivriet, gevorderderden**
- docent Shirley Ensel

Uit het programma 2012/2013 gingen van start:

- **Cursus Lernen met Bloeme (maandag)**
– docent Bloeme Evers-Emden
- **Lezing Czernowitz en zijn Joodse schrijvers** – docent Leo Frijda
- **Cursus Lernen met Bloeme (woensdag)**
– docent Bloeme Evers-Emden
- **Cursus Ivriet, kita Alef (Amsterdam)**
– docent Shirley Ensel
- **Cursus Ivriet, kita Beet (Amsterdam)**
– docent Shirley Ensel
- **Cursus Ivriet, kita Beet (Den Haag)**
– docent Shelly Bodenheimer
- **Cursus Ivriet, kita Gimmel (Amsterdam)**
– docent Shirley Ensel
- **Cursus Ivriet, kita Gimmel (Den Haag)**
– docent Shelly Bodenheimer
- **Cursus Geschiedenis van de Joodse filosofie** – docent Reinier Munk
- **Cursus Wajehie Or, Mahlers Tweede Symfonie** (met concert)
– docent Jules van Hessen
- **Cursus Rabenoe Gershom**
– docent Michael Bloemendal
- **Studiedag Global Day of Jewish Learning**
– docenten Leo Mock en Jigal Krant.

Buiten het programma om

Door het jaar heen organiseren wij diverse activiteiten buiten het cursusprogramma om. Meestal cultureel-educatieve activiteiten die wij soms in samenwerking met andere organisaties aanbieden. In 2012 boden wij:

- 16/02/2012 **Workshop Ivriet** tijdens tentoonstelling Jodendom in de Nieuwe Kerk
- 05/03/2012 **Torn, film met nabespreking** tijdens, en in samenwerking met, Filmisreal
- 18/03/2012 **Historische wandeling De Tweede Jodenbuurt** o.l.v. Daniël Metz
- 25/03/2012 **Historische wandeling De Tweede Jodenbuurt** o.l.v. Daniël Metz
- 04/04/2012 **Toneelstuk Ik ben er nog**, Debby Petter, nabespreking met actrice
- 22/04/2012 **Lezing Joodse sporters** - Jurryt van der Voorn
- 24/06/2012 **Historische wandeling Tussen Weesperstraat en Weesperzijde** o.l.v. Jeanette Loeb
- 01/07/2012 **Historische wandeling Tussen Weesperstraat en Weesperzijde** o.l.v. Jeanette Loeb
- 09/09/2012 **Literaire middag met Israëliische schrijfster Shoshi Breiner**, in samenwerking met Arza
- 30/11/2012 **Literaire middag met Israëliische schrijver Nir Baram**, in samenwerking met Nederlands Letterenfonds en Joods Historisch Museum.

De **historische wandelingen** door vooroorlogse Joodse buurten trokken zoveel belangstellenden dat ze op twee opeenvolgende zondagen werden aangeboden.

DIGITAAL AANBOD

Digitale kennisoverdracht neemt een steeds belangrijker plaats in. De mogelijkheden om kennis te vergaren en te leren vanachter je eigen computer, op een tablet of zelfs op een smart phone zijn bijna onbegrensd. Bij Crescas zijn wij ervan overtuigd dat wij deze mogelijkheden daar waar mogelijk moeten benutten. Op het gebied van digitale kennisoverdracht zijn wij 'believers'. In dit hoofdstuk geven wij u een overzicht van onze digitale activiteiten.

Digitale cursussen

In 2012 namen wij voor het eerst digitale cursussen in ons aanbod op. In september werden de eerste twee digitale cursussen online gezet:

- **Alef-Beet** (het Hebreeuwse alfabet)
- **3500 Jaar Joodse geschiedenis**

Website crescas.nl

Ons primaire uithangbord, de website waarop al onze activiteiten zijn te vinden, biedt meer dan alleen een kennismaking met ons aanbod. De content op de website is inmiddels voor velen een goede reden om regelmatig een kijkje op de site te nemen. Films, lezingen, interviews, debatten, artikelen, columns, etc. zijn op de site te vinden, als tekst- audio- of videobestand. De website crescas.nl is een plaats waar op de meest laagdrempelige manier geleerd kan worden.

In 2012 had crescas.nl 30.000 unieke bezoekers die samen goed waren voor 115.000 page views.

Website joodsebibliotheek.nl

Onze boekensite heeft vier 'tabs'. De site bevat de catalogus van de Joop Al Bibliotheek, een prachtige collectie boeken op uiteenlopend Joods gebied, gevestigd in ons kantoor in Amstelveen. De catalogus van de bibliotheek is online te raadplegen, inclusief een zoekfunctie in het Hebreeuws.

Op deze website vindt u ook ons 'Boekennieuws', wekelijkse nieuwe tips over en besprekingen van Joodse boeken.

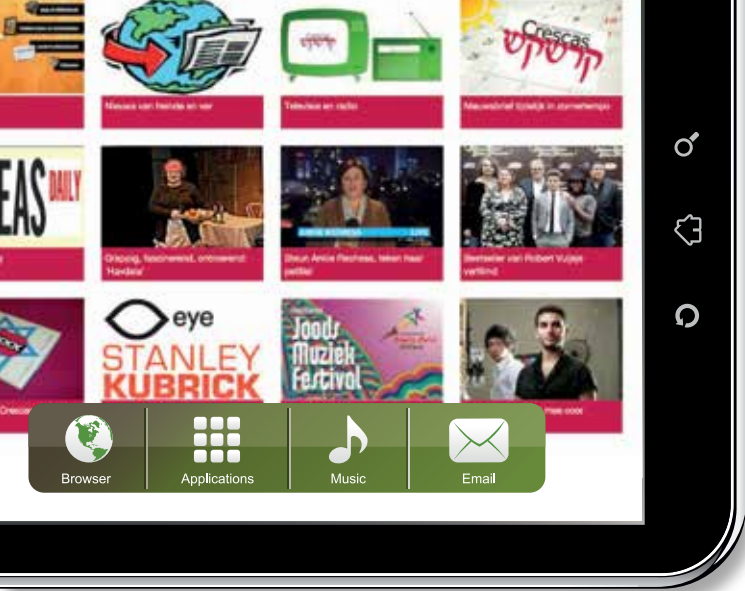
De website herbergt verder literaire columns en de Digibieb, een digitale bibliotheek in aanbouw. In de volgende paragraaf vertellen wij graag meer over deze Digibieb.

In 2012 had de website joodsebibliotheek.nl 9.600 unieke bezoekers en 42.000 page views.

Digibieb in aanbouw

Met de digitale bibliotheek streven wij naar het behoud van het Nederlands-Joodse literaire erfgoed. Schrijvers die in de vergetelheid dreigen te raken, boeken die niet meer in de boekhandel verkrijgbaar zijn, vormen de belangrijkste bouwstenen voor de Digibieb. Naast informatie over de auteurs bevat de Digibieb inmiddels al enkele honderden boeken die online gelezen en gratis gedownload kunnen worden.

Digitale nieuwsbrief

Wekelijks (met uitzondering van vakantieperiodes) versturen wij een digitale nieuwsbrief, altijd in de nacht van donderdag op vrijdag. De nieuwsbrief, een mix van nieuws over onze eigen activiteiten en nieuws uit de Joodse wereld, mag zich in een steeds stijgende populariteit verheugen. Zo wordt de nieuwsbrief gemiddeld door minimaal 42% van de ontvangers geopend. Een hoge score vergeleken bij het gemiddelde voor de 'bedrijfstak' educatie, dat op 16,8% staat.

Eind 2012 telde de verzendlijst een kleine 2500 email-adressen. Dit jaar verschenen er 44 nieuwsbrieven.

Drijvende kracht achter de nieuwsbrief is onze nieuwsbriefredacteur, Raya Lichansky.

Columns

Onze columnisten zorgen voor opinievorming en discussiemogelijkheid op de website crescas.nl. Tegelijk met het verschijnen van de nieuwsbrief worden wekelijks nieuwe columns op de site gepubliceerd. In de nieuwsbrief zijn teasers opgenomen van de nieuwe columns, zodat lezers meteen kunnen doorklikken naar de columnist van hun keuze. Qua thema zijn de columns gevarieerd: literatuur, politiek, filosofie, het dagelijkse leven in Israël, Nederlands-Joodse actualiteiten, etc.

In 2012 werden columns geschreven door: Harry van den Bergh, Salomon Bouman, Leo Frijda, Leo Mock, Simon Soesan, Harrie Teunissen (tot 8 juni), Eva van Sonderen (vanaf 21 september) en Naud van der Ven.

Wij zijn de columnisten veel dank verschuldigd.

App

In 2012 verscheen de Crescas app. Een duidelijke, eenvoudig te navigeren app die bij de lancering drie 'tabs' had. Eind 2012 was dit uitgebreid tot vier:

- de eerste tab bevat de laatst verschenen nieuwsbrief,
- de tweede tab biedt een overzicht van ons cursusprogramma,
- de derde tab geeft de mogelijkheid om de laatst verschenen columns te lezen,
- de vierde tab bevat alle video's die op de website crescas.nl zijn opgenomen.

De app is met een paar klikken snel en eenvoudig te downloaden op de website crescas.nl.

In 2013 wordt de app uitgebreid met alle boeken uit onze Digibieb, die vanaf dan op een tablet of smart phone gelezen kunnen worden.

SAMEN MET ANDEREN

Chawwers en misjpoge

Met belangstellenden en deelnemers aan onze activiteiten bouwen wij graag een band op. Crescas vaart wel bij een groep enthousiaste en betrokken 'gebruikers'. Met een financiële bijdrage kunnen zij blijf geven van hun betrokkenheid. Wij nodigen hen uit Crescas te steunen met een bedrag van 50 euro per jaar (chawwer of chawwera, vriend of vriendin). Voor 150 euro per jaar mag men zich misjpoge (familie) van Crescas noemen.

Eén maal per jaar organiseren wij een bijeenkomst exclusief voor leden van de Crescas-misjpoge. Zondag 22 juli 2012 bekeken we de film *Le fils de l'autre* in Filmtheater Rialto in Amsterdam en dronken we wat na afloop, 'en familie'.

Jonet

In Jonet hebben zeven Joodse organisaties de krachten gebundeld. Crescas

is één van deze zeven partners. Het belangrijkste doel van de samenwerking is het aanbieden van één online portal voor heel Joods Nederland. Met één agenda met activiteiten in het hele land, en het laatste nieuws over de gemeenschap en de Joodse wereld. Ook biedt Jonet een totaalbeeld van alle organisaties die in Nederland actief zijn. Verder wil Jonet vooral een forum zijn: een plek om met elkaar in gesprek te komen, te discussiëren en nieuwe contacten aan te gaan. Jonet heeft geen religieuze of politieke kleur en richt zich op de Joodse gemeenschap in de breedste zin van het woord én op niet-Joden met interesse in het jodendom.

Internationaal

Crescas-directeur Michel Waterman bezocht van 1 tot 4 oktober 2012 de 5th Pan European Conference of JCCs and Jewish Communities, een grote tweejaarlijkse Europese conferentie. Hij heeft hier een presentatie gegeven over onze activiteiten op digitaal gebied, die zeer goed ontvangen werd.

In de publiciteit

In augustus 2012 besteedde het NIW (Nieuw Israelietisch Weekblad) aandacht aan Crescas met een uitgebreid interview met onze directeur. Ook in dit interview stonden de digitale activiteiten centraal.

Zondag 21 oktober 2012 gaf Michel Waterman tijdens Limmoed, het jaarlijkse 'leer-festival', een presentatie, ook weer met de digitale activiteiten als belangrijkste aandachtspunt.

Stichting Joods Educatief Centrum 'Crescas'
Buitenplein 65
1181 ZE Amstelveen

tel. 020-6402380
e-mail: crescas@crescas.nl

KvK: 34111979

websites:

www.crescas.nl

www.joodsebibliotheek.nl